

HÅNDVÆRKSRADET
for små og mellemstore virksomheder

ÅRSBERETNING 13-14

INDHOLD

FORMANDENS FORORD.....	3
1: AKTUEL SMV-POLITIK.....	4
Kamp mod bøvlende offentlige udbetalinger.....	4
Byrder og bøvl koster produktivitet.....	4
SMV'er skal energirenovere boliger.....	4
Ny udbudslov skal lukke SMV'erne indenfor.....	4
Betalingsområdet i rivende udvikling.....	5
Finansiering - den store sten i skoen.....	5
Stor tiltro til nyt regelsæt mod sort arbejde.....	5
Kommunalvalg 2013.....	5
SMV'er kom ind i valgkampen.....	5
Folkemøde 2013.....	7
Håndværksrådets skoletilfredshedsundersøgelse.....	8
Reform styrker erhvervsuddannelserne.....	9
2: LOKAL OG NATIONAL DIALOG MED POLITIKERE.....	10
3: HÅNDVÆRKSRADETS KONJUKTURANALYSE.....	13
4: HÅNDVÆRKSRADETS POLITISKE UDVALG.....	14
Autoudvalget.....	14
Bygge- og Anlægsudvalget.....	15
HIS-udvalget.....	15
Internationalt Udvalg.....	16
Uddannelsesudvalget.....	16
5: PROJEKTER.....	18

HÅNDVÆRKSRADETS ÅRSBERETNING 2013-2014

Redaktion: Kommunikationschef Frederik Faurby
Layout & grafisk tilrettelæggelse: Robin Neil Hart
Fotos: Håndværksrådet og Niels Håkonsen
Tryk: Knudtzon Graphic A/S

Redaktionen er afsluttet 23. april 2014

FORMANDENS FORORD

Nye tider stiller nye krav

Det har aldrig været nogen enkel sag at være håndværksmester eller forretningsdrivende. Jeg tror, de fleste lige som jeg oplever, at vi i dag skal løse mange flere typer af opgaver end tidligere.

Samfundet ændrer sig, konkurrencen skærpes, kundernes krav intensiveres, alting skal være mere effektivt.

Samtidig ønsker vi som selvstændige, at vores medarbejdere viser stadigt mere initiativ, tager mere selvstændigt ansvar og leverer en service, der mindst er på højde med det faglige håndværk. Vi ønsker os dygtigere medarbejdere, men det betyder jo også, at vi må lære at lede vores medarbejdere anderledes og dygtigere, end vi gjorde for bare 10-15 år siden. Bankerne ønsker stadig mere dokumentation, når man søger finansiering, så også på det felt stiger kravene.

Digitalisering giver bøv!l

Vi skal også lære at kommunikere digitalt med det offentlige. Vi skal bruge digital postkasse, foretage digitale indberetninger, have flere sæt NemId med tilhørende koder etc. Når det så endelig virker, så skulle det gerne være en klar fordel i hverdagen, men det kræver stadig mere viden og indsigt at udnytte de digitale muligheder.

For SMV'er bliver det, der skulle være en administrativ lettelse, alt for let til nyt bøv!l, og i Håndværksrådet har vi set, at små virksomheders kassekreditter gløder, når for eksempel Udbetaling Danmark nøler med udbetalingerne. Vi kender således virksomheder, der har måttet opgive at få de refusioner, de har krav på. Det er bare ikke i orden anno 2014. Håndværksrådet arbejder derfor ihærdigt for, at digitaliseringen bliver en hjælp og ingen ny byrde.

Mere fair konkurrence, tak!

Vi virksomhedsledere oplever, at konkurrencen skærpes, og det gælder i alle brancher. Det kan vi som udgangspunkt ikke være utilfredse med, så længe konkurrencen vel at mærke er fair. Det gælder indenfor alle fagene: i frisørfaget, blandt autoreparatører samt naturligvis også byggefagene, for blot at nævne nogle.

Desværre møder vores medlemmer ofte unfair konkurrence og i rigtig mange afskygninger. For eksempel som velorganiseret sort arbejde eller når den offentlige sektor udbyder opgaver, for eksempel indenfor byggeriet, eller når kommunale plejeopgaver konkurrenceudsættes, og kommunen selv vinder opgaven med et urealistisk lavt bud.

Det går ikke altid fair for sig, når kommunerne udbyder – og selv byder ind på deres egne opgaver. Men mellem virksomhederne er fair konkurrence nu heller ikke nogen selvfølge.

Vi må således konstant kæmpe for fair og lige adgang til kunder på autoområdet, hvor forsikringsselskaberne også konstant presser priserne til skade for branchen.

Kampen fortsætter på nye fronter

Vi selvstændige erhvervsdrivende har en helt central betydning for Danmark og dermed også for den fremtidige vækst herhjemme, og jeg er stolt over, at vi fra morgen til aften, dag efter dag, tager udfordringen op og møder de nye tider med et fantastisk gå-på-mod.

Jeg er også stolt af Håndværksrådets arbejde for at forbedre vilkårene for de små og mellemstore virksomheder.

I denne årsberetning får du et indblik i mange af de udfordringer, som SMV'er står over for, og du vil også mærke, hvor bredt Håndværksrådets indsats for at imødegå udfordringerne spænder.

På alle fronter stiller nye tider nye krav.

God læselyst og vel mødt til repræsentantskabsmødet 2014.

Niels Techen
Formand for Håndværksrådet

1. AKTUEL SMV-POLITIK

Danmarks små og mellemstore virksomheder, SMV'erne, skaber flest nye arbejdspladser, uddanner langt de fleste lærlinge og er grundstammen i Danmarks erhvervsliv. SMV'ernes afgørende betydning for Danmarks vækst, velfærd og beskæftigelse afspejles dog ikke altid i den danske lovgivning. Sammen med medlemsorganisationerne sætter Håndværksrådet derfor SMV'ernes behov, problemer og løsninger på den offentlige dagsorden og taler SMV'ernes sag over for politikere og presse.

Kamp mod bøvlende offentlige udbetalinger

"Først var jeg nummer 40 i telefonkøen. Da jeg endelig var nummer tre, blev jeg smidt af". Den type historier hører Håndværksrådet mange af fra medlemsvirksomheder, der kom i klemme, da det sidste år blev obligatorisk for virksomheder at oprette en digital postkasse. Det er heldigvis blevet langt bedre, men Håndværksrådet får løbende henvendelser fra medlemmer, der har problemer med de stadig flere og ikke altid gennemprøvede offentlige it-løsninger. Vi har en god dialog med Erhvervsstyrelsen og de andre udbydere af offentlige digitale ydelser og får ad denne vej ofte løst virksomhedernes problemer.

Dialog med Udbetaling Danmark

Udbetaling Danmarks overtagelse af udbetaling af barselsrefusion og sygedagpengerefusion har bestemt heller ikke forløbet smertefrit. Også her har vi fået mange henvendelser, som bl.a. er resulteret i, at de konkrete problemer er løst, og virksomheden har fået en undskyldning fra Udbetaling Danmark. Håndværksrådet har gjort opmærksom på problemerne i pressen og afholdt møde med Udbetaling Danmarks ledelse om de problemer, vores medlemmer oplever.

Byrder og bøvl koster produktivitet

Administrative byrder koster samfundet op imod 20 mia. kr. om året, og en stor del af omkostningerne ligger i SMV'erne. Ejere og ledere i SMV'er håndterer normalt en meget bred vifte administrative opgaver i virksomheden, så i SMV'er går de unødvendige byrder hårdt ud over de opgaver, der skaber omsætningen.

Opgør med irritationsbyrder

De fleste SMV'er oplever næsten dagligt såkaldte irritationsbyrder, der hverken giver mening eller skaber værdi for virksomheden. Det kan være indberetninger til Danmarks Statistik, bøvl med indberetning af skat og moms, fritagelse for affaldsafgift eller behov, det offentlige har, men som virksomheder ikke oplever som værdiskabende.

HÅNDVÆRKSÅRÅDET ARBEJDER FOR:

- Identificering af konkrete administrative byrder.
- Samarbejde med medlemmer om at komme med forslag til lempelser.
- Et helhedssyn på byrders samlede belastning af samfundet.

SMV'er skal energirenovere boliger

Potentialet for energibesparelser i boliger er kolossalt. Energi styrelsen har derfor udviklet energisparekonceptet "Bedre Bolig – Besparelsen Betaler". Håndværksrådet har deltaget i udviklingsarbejdet og forsøgt at sikre, at konceptet også tilgodeser udførende SMV'er, der dels skal have adgang til konceptets kurser, og dels er meget relevante som udførende på renoveringsprojekterne. Konceptet afprøves p.t. i 9 kommuner og vil blive landsdækkende til efteråret.

Kommuner ind i energispareindsatsen

Boligejere skal hjælpes, hvis det store energisparepotentiale skal indfris. Kommunerne er tæt på både borgere og de udførende og bør påtage sig en del af koordineringen. På foranledning af Håndværksrådet afholdt Energisparerådet i marts derfor en workshop med fokus på kommunernes rolle. Flere kommuner er allerede meget aktive, og fordi energirenoveringer i boliger – og i SMV'er – betyder masser af opgaver for de udførende, bakker Håndværksrådet vedvarende kommunerne op på området.

Ny udbudslov skal lukke SMV'erne indenfor

Dyrt, bøvlet og spild af tid. Det er alt for ofte oplevelsen, når små og mellemstore virksomheder deltager i offentlige udbudsrunder og byder på fx kommunale opgaver. Derfor dropper mange SMV'er helt at deltage i budrunderne. Det er skadeligt for kommunerne, der betaler dyrt for den begrænsede konkurrence, og samtidig går SMV'erne glip af store kunder og opgaver.

SMV-fingeraftryk på lovforslag

Håndværksrådet sidder som den eneste rene SMV-organisation med i det udvalg i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der forbedrer den nye danske udbudslov, og her arbejder Håndværksrådet for en udbudslov, der skal sikre SMV'erne bedre adgang til de offentlige udbud. Den kommende danske udbudslov bliver fastsat på baggrund af fælles EU-direktiver på udbudsområdet.

Betalingsområdet i rivende udvikling

Ordentlig betalingsinfrastruktur og nemme betalingsløsninger er vigtige – også for de mindre virksomheder. Håndværksrådet har sæde i Betalingsrådet og er herigennem med til at sikre hurtigere afviklingstider for betalinger. Dankortet er fortsat danskernes foretrukne betalingskort, og Håndværksrådet har støttet bestræbelserne på at sikre dets overlevelse. Det er der flere grunde til – ikke mindst fordi det er billigt for både forbrugere, virksomheder og samfundet som helhed.

Finansiering – den store sten i skoen

Måske bliver 2014 for alvor et vendepunkt, når det gælder udviklingen i dansk økonomi. Beskæftigelsesforventningerne hos virksomhederne er i hvert fald steget markant på det seneste. Men selvom den økonomiske krise kan afblæses, er der fortsat tale om en lånekrise for små og mellemstore virksomheder.

Banker siger alt for ofte 'nej'

Alt for mange SMV'er får nej til lån til sunde og fornuftige investeringer, og Håndværksrådet arbejder indædt på at ændre denne tilstand. Desværre har adskillige "kreditpakker" fra skiftende regeringer de senere år vist sig ikke at være tilstrækkelige til at løse problemet for alvor. Derfor skal der endnu flere midler til alternative finansieringsordninger. Samtidig skal et marked for erhvervsobligationer løbes i gang.

VÆKSTPLAN STYRKER SMV'ERS LIKVIDITET

Muligheden for længere momskredittider for små virksomheder udløser ros fra Håndværksrådet.

"Det er virkelig et kærkomment skub for de mange virksomheder, der i den grad er presset på likviditeten. Vi skal simpelthen have løst problemet med adgangen til finansiering. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at der fra politisk hold bliver taget alle de værktøjer i brug, som kan afhjælpe den problemstilling. Vi ved, at forlængelse af momskredittider virker."

Adm. direktør, Ane Buch i Licitationen, 28. november 2013.

Stor tiltro til nyt regelsæt mod sort arbejde

Krav om skiltning på byggepladser, og at regninger på 10.000 kr. eller mere skal betales digitalt, er nogle af de regler, som kun har eksisteret i kort tid, men der er en klar forventning om, at de vil have en effekt. Fair Play-kampagner fra SKATs side gør det ikke alene.

Formand fik hul igennem til SKAT

Håndværksrådet støtter kampen mod sort arbejde og tydeliggørelsen af, hvad der er sort og hvid aktivitet. Sort arbejde rammer en lang række brancher – og bl.a. i frisørfaget er der behov for en særlig indsats. Derfor arrangerede Håndværksrådet et møde, hvor formand Connie Mikkelsen fra dofk, der bl.a. organiserer frisørvirksomheder, mødtes med den ansvarlige underdirektør i SKAT.

KOMMUNALVALG 2013

SMV'er kom ind i valgkampen

Det lokale erhvervsliv skaber indtægter og beskæftigelse i kommunerne. Alligevel føler mange SMV'er, at de ikke bliver tilgodeset i kommunens erhvervspolitik. Derfor satte Håndværksrådet og en række håndværker- og industriforeninger (HIF'er) vilkårene for små og mellemstore virksomheder på dagsordenen til kommunalvalget den 19. november.

Lokal viden kom i spil

I samarbejde med foreningerne lavede Håndværksrådet en undersøgelse blandt foreningernes medlemmer om erhvervsvilkårene i deres hjemkommuner. Hver forening fik desuden mulighed for at stille spørgsmål målrettet specifikt til deres egne medlemmer. Knap 1.000 virksomheder deltog i undersøgelsen, og efterfølgende fik hver forening en rapport med en analyse baseret på svar fra deres egne medlemmer.

17 foreninger greb muligheden for at bruge undersøgelsen til at indgå i dialog med kommunalpolitikere og lavede lokale vælgermøder. Flere forvaltninger bad efter kommunalvalget om at få undersøgelsen tilsendt, så den fremadrettet kunne blive en del af kommunens erhvervspolitik.

SÅDAN GJORDE VI:

- Håndværksrådet tilbød formændene i de 57 lokale håndværker- og industriforeninger at samarbejde om at sætte erhvervsklimaet for SMV'er på dagsordenen op til kommunalvalget.
- 17 foreninger tog imod tilbuddet, og Håndværksrådet udarbejdede et spørgeskema, som berørte en række emner af betydning for de lokale virksomheder. Foreningerne fik mulighed for at stille tre ekstraspørgsmål til deres egne medlemmer.
- Hver forening fik en rapport baseret på deres egne medlemmers svar.
- Flere HIF-formænd brugte undersøgelsen til at arrangere lokale vælgermøder og gå i dialog med kommunalpolitikere og rette lokalpressens fokus mod erhvervslivets vilkår.

HVOR ER VISIONERNE FOR ERHVERVSLIVET?

"De fleste byråds kandidater kan på stående fod sige, hvad de har af planer for kommunens borgerservice, idrætsliv, rekreative områder, kulturliv, hjemmehjælp og så videre. Men hvad med de virksomheder, der skaber job i kommunen? Hvad er visionerne for dem?"

Adm. direktør Ane Buch
i Nordjyske Stiftstidende, 14. november 2013.

Den konservative leder Lars Barfod inspicerer en total-skadet bil sammen med Håndværksrådets adm. direktør Ane Buch. Bilen præsenteres på Folkemødet af Håndværksrådets medlemsorganisation CAD.

FOLKEMØDE 2013

Prøv et håndværk – mød en politiker

Håndværksrådets stand på Folkemødet i Allinge i 2013 var både scene for politiske debatter og en række eksempler på godt dansk håndværk. En række unge lærlinge fra Campus Bornholm viste deres kunnen på Håndværksrådets stand 'Det levende værksted', og det praktiske håndværk illustrerede nogle af de politiske budskaber, Håndværksrådet havde med til folkemødet.

HÅNDVÆRKS RÅDET ARRANGERERE "DET LEVENDE VÆRKSTED" I SAMARBEJDE MED EN RÆKKE MEDLEMSORGANISATIONER:

- Rønne håndværker- og industriforening
- dofk - Danmarks organisation for selvstændige frisører og kosmetikere
- Danske Malermestre
- DAG - Danske Anlægsgartnere
- CAD - Autoværkstedernes brancheorganisation
- FAGA - Brancheforeningen for Danske Gaveartikel- og Brugskunstleverandører.

Mere talent i erhvervsuddannelserne

Er erhvervsuddannelserne gode nok til at opdyrke og udvikle de unges talenter? I Håndværksrådets anden debat blev børne- og undervisningsordfører Troels Ravn (S) udfordret af bl.a. vinderen af DM i Skills inden for bygningsmaling, lærling Jacob Kofod, samt en lokal medlemsvirksomhed og Mads Kofod, direktør ved Campus Bornholm.

DET ER FEDT AT VÆRE HÅNDVÆRKER

"Jeg mødte Jakob ved Folkemødet på Bornholm. Håndværksrådet havde inviteret, og vi debatterede, hvordan vi fremmer talenter i erhvervsuddannelserne. Det er fedt at være håndværker, og samfundet har brug for højt kvalificeret faglig arbejdskraft. Vi politikere har et ansvar for at give EUD et tiltrængt løft."

Ordfører for børn og undervisning Troels Ravn (S)
i Jyllands-Posten, 30. juni 2013.

SMV'ER UD PÅ EKSPORTMARKEDERNE

Håndværksrådet var vært da bl.a. den daværende udviklingsminister Christian Friis Bach og virksomhedsrepræsentanter debatterede, hvorvidt det danske eksportfremmesystem er gearet til at hjælpe SMV'erne ud på eksportmarkederne.

HÅNDVÆRKSRADETS SKOLETILFREDSHEDSUNDERSØGELSE

SMV'erne ønsker mere kvalitet i erhvervsuddannelserne

Håndværksrådet gennemførte i 2013 den hidtil største undersøgelse af SMV'ernes samarbejde med erhvervsskolerne. Undersøgelsen viste, at virksomhederne bakker entydigt op om vekseluddannelsesprincippet og et bedre samarbejde mellem erhvervsskolerne og virksomhederne for at sikre en høj kvalitet af erhvervsuddannelserne og dermed sikre uddannelsen af fremtidens faglærte.

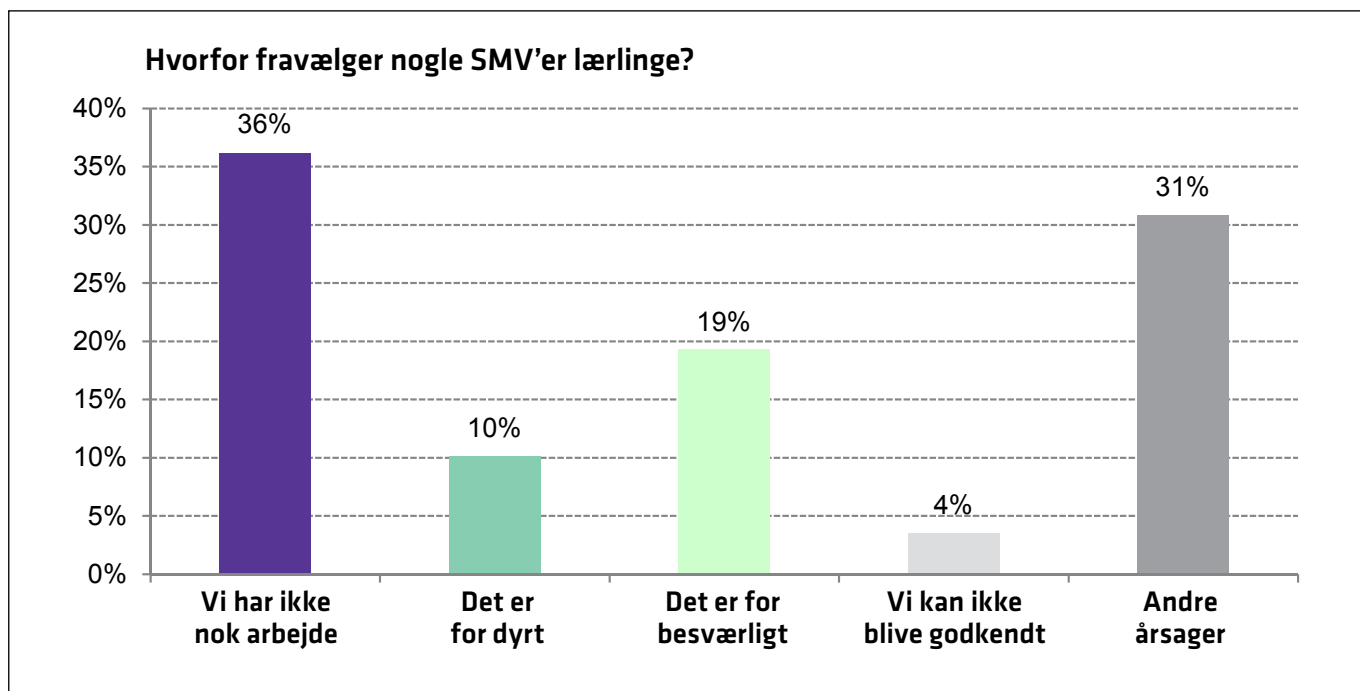
Problemer kom på politikernes bord

Alt for mange virksomheder kritiserer både kvaliteten og kvantiteten på skoledelen, og Håndværksrådet tog derfor undersøgelsen med til en lang række undervisningsordførere i efteråret 2013. Budskabet til politikerne var kort og godt: I skal højne kvaliteten på erhvervsuddannelserne, hvis virksomhederne skal kunne uddanne de mange faglærte, vi får brug for i de kommende år.

HÅNDVÆRKSRADETS SKOLETILFREDSHEDSUNDERSØGELSE VISER:

- at lærlingene ikke lærer nok på skoleopholdene (22 %)
- at lærlingene får for lidt undervisning (60 %)
- at skolerne ikke griber tilstrækkeligt ind over for manglende disciplin (30 %)
- at undervisernes kvalifikationer er ringe eller meget ringe (14 %)
- at niveauet på udstyr, maskiner og materiel er ringe (12 %).

Undersøgelsen bygger på svar fra 2.886 virksomheder og 100 lærlinge. 53 pct. af virksomhederne uddanner lærlinge.

Hvordan skaber vi flere lærepladser?

Har de unge ikke udsigt til at kunne gøre deres uddannelse færdig i en virksomhed, bliver erhvervsuddannelserne aldrig et attraktivt førstevalg. Derfor er praktikpladserne nøglen til succes for erhvervsuddannelserne, og Håndværksrådet spurgte derfor, hvorfor virksomheder uden lærlinge ikke tager lærlinge. Mere end hver tredje virksomhed svarede, at det skyldes mangel på arbejde.

UNDERSØGELSE: LÆRLINGE LÆRER FOR LIDT PÅ SKOLEN

At 22 procent af håndværksmestrene ikke mener, at lærlingene lærer nok på erhvervsskolerne, vækker stor bekymring i Håndværksrådet, der står bag undersøgelsen. "Vores konklusion er, at der mere end noget andet er behov for en kvalitetsreform samt et kritisk kig på de tilgrænsende uddannelsespolitiske områder som fx folkeskolen og den vejledning, der foregår dér."

Chefkonsulent Heike Hoffmann
i JydskeVestkysten, 14. september 2013.

Reform styrker erhvervsuddannelserne

Den tætte kontakt til Folketingets undervisningsordførere kan tage en del af æren for, at SMV'erne har fået opfyldt deres ønsker på en lang række områder – herunder også de problemområder, som skoletilfredshedsundersøgelsen påviste.

I februar 2014 kom nemlig den politiske aftale, der skal højne kvaliteten på erhvervsuddannelserne og gøre det mere attraktivt at vælge en fremtid som faglært.

AFTALEN INDEHOLDER FIRE KLARE MÅL:

- Flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse direkte fra folkeskolen.
- Flere skal gennemføre den erhvervsuddannelse, de vælger.
- Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan.
- Tilliden til og trivslen på erhvervsskolerne skal styrkes – både for elevernes og virksomhedernes vedkommende.

MÅLENE SKAL OPNÅS VED EN RÆKKE FORSKELLIGE INITIATIVER, BL.A.:

- Et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø, som bl.a. omfatter et længere grundforløb for unge og en særlig erhvervsuddannelse for voksne (EUV)
- En enklere og mere overskuelig struktur – fra 12 indgange til 4 hovedområder
- Bedre adgang til videregående uddannelser
- Eux-forløb på alle relevante erhvervsuddannelser
- Klare adgangskrav: 02 i dansk og matematik – og bevarelse af mesterlæren
- Mere og bedre undervisning
- Ny erhvervsrettet 10. klasse (eud10).

Reform øger kvaliteten

Mål og initiativer peger på, at erhvervsuddannelserne får det kvalitetsløft, som skoletilfredshedsundersøgelsen viste behovet for. SMV'erne kan derfor være glade og tilfredse med langt det meste i reformen – og når alle initiativer er gennemført, vil der komme flere – og flere dygtige – lærlinge ud i virksomhederne.

Vejledningen holder for

Forligspartierne henter desværre en del af pengene til kvalitetsløftet fra vejledningen i folkeskolen. Til gengæld skal alle elever i 8. klasse fremover deltage i introduktionskurser, der helt obligatorisk skal omfatte en erhvervsuddannelse eller en erhvervs gymnasial uddannelse.

Uddannelsen bliver konkurrencedygtig

SMV'erne kan være tilfredse med aftalen, der har fokus på kvalitet og et godt ungdomsuddannelsesmiljø, på talentforløb, på mulighederne for videregående uddannelser og på eux-forløb på alle relevante uddannelser flere steder i landet. Med reformen vil erhvervsuddannelserne dermed kunne konkurrere med det almene gymnasium om de dygtigste unge i folkeskolen.

BRANDÆRGERLIGT AT SKÆRE I VEJLEDNINGEN

"Der er så mange gode ting i reformen med adgangs-krav, flere uddannelser med eux, mere undervisning og bedre mulighed for at læse videre, at det er brandærgerligt, at man skærer i vejledningsindsatsen. Det ville jo svare til, at en virksomhed har et rigtig godt produkt, men forsømmer at have sælgere til at fortælle omverdenen om det."

Chefkonsulent Heike Hoffmann i Licitationen, 27. februar 2014.

2. LOKAL OG NATIONAL DIALOG MED POLITIKERE

Håndværksrådet holder løbende møder med politikere og embedsmænd om aktuelle sager. Vi inviterer politikere på alle niveauer til at deltage i Håndværksrådets egne aktiviteter, fx møder i medlemsvirksomheder, udvalgsmøder, repræsentantskabsmøder m.m. Her kan du læse om et lille udpluk af Håndværksrådets samarbejde med politikere.

Erhvervs- og vækstministeren møder Håndværksrådets bestyrelse

Henrik Sass Larsen lagde i september vejen forbi Islands Brygge for at deltage i et udvidet bestyrelsesmøde i Håndværksrådet. Ministeren gav sit bud på en række erhvervspolitiske emner, som påvirker SMV'erne. Diskussionen var livlig og spændte bl.a. over, hvordan man får succes i kampen mod administrative byrder, mulighederne for et dansk håndværkerfradrag efter svensk mønster, perspektiverne i en SMV-venlig udbudspolitik samt planerne om at indføre delautorisationer.

Møde med erhvervs- og finansordførere

Håndværksrådet har jævnligt møder med relevante ordførere for at orientere om SMV'ernes synspunkter og holdninger til aktuelle politiske emner. I foråret 2014 blev der fx afholdt møder med centrale ordførere for såvel regeringen som oppositionen med henblik på at orientere om vores vækst dagsorden og give vores bud på, hvad der skal til for at fjerne barrierer for SMV'ernes vækst – og komme med input til såvel regeringen som oppositionens ordførere.

To ministre vil gøre SMV'erne mere digitale

Erhvervs- og vækstminister Henrik Sass Larsen og uddannelsesminister Morten Østergaard har efterlyst input fra udvalgte organisationer om, hvad der skal til, for at vi kan blive internationalt førende i at udvikle og udnytte IT i forbindelse med arbejdet med Vækstteam for IKT og digital vækst. Håndværksrådet

har bl.a. bidraget ved at pege på behovet for at øge fokus på digitale kompetencer i folkeskolen og på erhvervsuddannelserne, at der skal tages initiativer, der skal øge digitaliseringen og automatiseringen af særligt små og mellemstore virksomheder, og at nye offentlige digitale løsninger skal skabe værdi for virksomhederne, være brugervenlige og være brugertestede.

Udviklingsminister diskuterede vækst gennem virksomhedssamarbejder

Internationalt Udvalg fik i september besøg af daværende udviklingsminister Christian Friis Bach, som diskuterede Danidas erhvervsinstrumenter med udvalget. Alle de 20 hurtigst voksende økonomier i verden ligger i 3. verden, og af dem er de 10 afrikanske. Lande som Ghana, Kenya, Uganda og Etiopien tegner til at blive nye vækststjerner, og der er fortsat masser af plads for nye danske spillere.

Undervisningsminister roser Håndværksrådets skoletilfredshedsundersøgelse

Erhvervsuddannelsesreformen var hovedtemaet for det årlige formandsmøde for håndværker- og industriforeningerne i Håndværksrådet, der blev afholdt i Haandværkerforeningen i København. En oplagt undervisningsminister Christine Antorini havde læst både Håndværksrådets undersøgelse og vores bud på, hvad en reform bør indeholde. Hun erklærede sig på mange områder enig i vores hovedkonklusioner og roste undersøgelsen.

Håndværksrådet diskuterer social dumping med udenrigsminister

Håndværksrådet holdt møde med daværende handels- og europaminister Nick Hækkerup for at diskutere danske og europæiske tiltag mod social dumping. Håndværksrådet påpegede problemerne med de såkaldte "postkasse-firmaer", der udnytter udstationeringsreglerne til at undgå at betale skat. Håndværksrådet opfordrede til øget myndighedssamarbejde på tværs af grænserne i EU.

Dialog med departementschef i Udenrigsministeriet

Udenrigsministeriets nye departementschef Ulrik Vestergaard Knudsen inviterede Håndværksrådets direktør og lederen af vores internationale afdeling til kaffemøde for at høre Håndværksrådets syn på Eksportrådet, Udenrigstjenesten og SMV'ernes internationalisering.

Finanslovsdiskussion med finansordførerne

Håndværksrådet holdt i efteråret møde med en række finansordførere og præsenterede dem for SMV'ernes ønsker til den kommende finanslov. Investeringsvinduet, finansiering, administrative byrder og en omlægning af registreringsafgiften var på dagsordenen.

REGERINGEN BØR SÆTTE MÅL FOR UDBUD

"Man skal ikke smide hele den offentlige sektor i udbud, men regeringen skal sætte nogle mål og presse kommunerne, så de sender flere opgaver i udbud."

Afdelingschef Frank Korsholm i Berlingske, 25. oktober 2013.

Byggesagsgebyr på dagsorden på møde med direktør i Københavns Kommune

Håndværksrådet mødtes med direktøren i København Kommunes økonomiske forvaltning til en dialog om bl.a. mulighederne for at nedsætte kommunens byggesagsgebyrer, dækningsafgifter mv. Kommunen er lydhør over for SMV'ernes ønsker, og fra årsskiftet droppes kravet om garantistillelser på opgaver under 500.000 kr.

Sådan udvikler vi udkantsdanmark

Håndværksrådets udspil til vækst i hele Danmark var i fokus på Håndværksrådets bestyrelses møde i april med Carsten Hansen, socialdemokratisk minister for by, bolig og landdistrikter. På mødet fremlagde bestyrelsen SMV'ernes ønsker og debatterede muligheder og begrænsninger for SMV'er i landdistrikterne med ministeren.

GLEM IKKE VÆKST I YDEROMRÅDERNE

På mødet med Håndværksrådets bestyrelse præsenterede ministeren for by, bolig og landdistrikter, Carsten Hansen, baggrunden for regeringens vækstudspil. Ministeren fik ved samme lejlighed overrakt Håndværksrådets vækstplan for landdistrikterne med bl.a. ti initiativer, der skal sikre vækst og udvikling i landdistrikterne.

UDVIKLINGSPOLITISK RÅD SKAL PRIORITERE VIRKSOMHEDSSAMARBEJDER

Fattigdomsbekæmpelse hænger nøje sammen med lokale arbejdspladser og økonomisk vækst. Derfor bør samarbejdet mellem danske og lokale virksomheder prioriteres højt i den danske udviklingsbistand. Det er Håndværksrådets pointe i Udviklingspolitisk Råd og i vores løbende rådgivning af handels- og udviklingsministeren. Håndværksrådet repræsenterer SMV'erne i Udviklingspolitisk Råd og har i det forløbne år bl.a. deltaget i studiebesøg i Kenya og Somalia for at undersøge eksempler på dansk udviklingsbistand.

En somalisk handelsmand lærer Danmarks ambassadør til Somalia og Kenya samt formanden for Udviklingspolitisk Råd professor Georg Sørensen at forhandle priser kun med hænderne.

3. HÅNDVÆRKSRADETS KONJUNKTURANALYSE

KRISEN FORSVINDER UD I HORIZONTEN

I 2013 skete der et stemningskifte i det danske erhvervsliv, og tendenserne for økonomien i 2014 er overvejende positive. Det viser Håndværksrådets konjunkturbarometer, som bygger på svar fra 800 medlemsvirksomheder hvert kvartal. Barometeret

ligger lige nu på det højeste niveau i seks år, og det skyldes bl.a. de positive SMV-rettede tiltag i Vækstplan DK fra sidste forår. Håndværksrådet måler løbende en række indikatorer blandt SMV'erne i Håndværksrådets eget konjunkturpanel.

STØRST POSITIVITET BLANDT SMV'ER I MANGE ÅR

Hovedpointer i Håndværksrådets konjunkturanalyse for første kvartal af 2014:

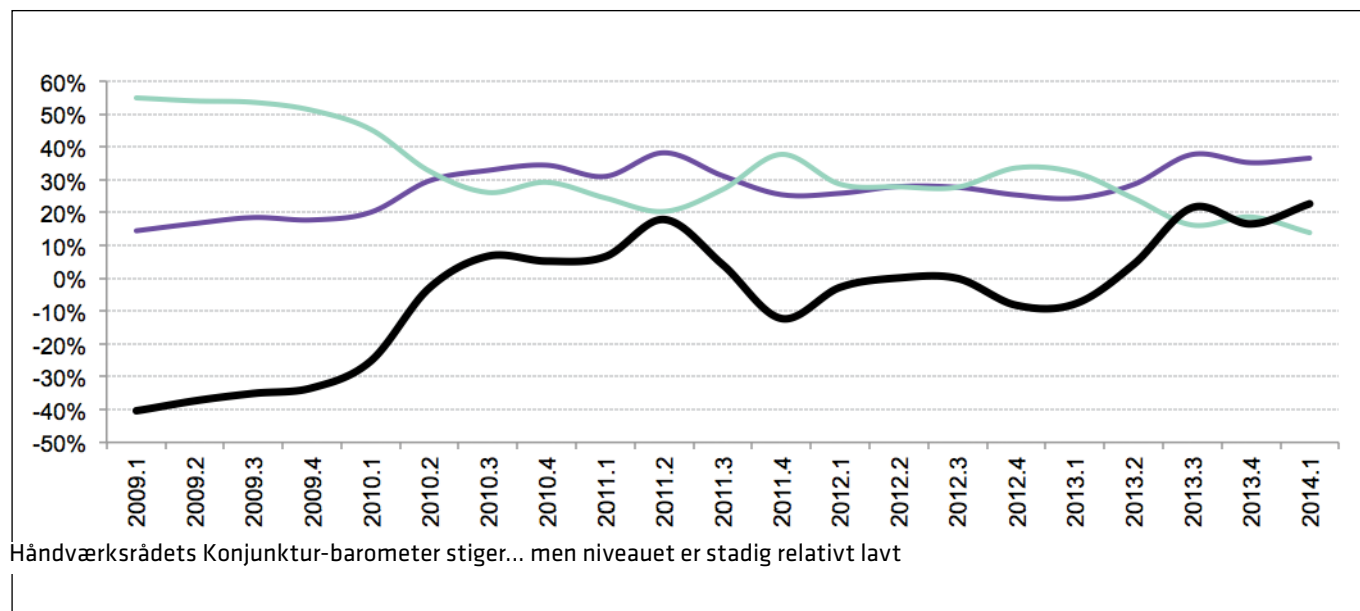
- Håndværksrådets Konjunkturbarometer er på sit højeste niveau i seks år.
- Beskæftigelsestilliden er i rekord, hvilket tyder på, at virksomhederne vil ansætte flere nye medarbejdere, end de fyres.
- Eksporttilliden blandt SMV'erne er den højeste nogensinde, hvilket tyder på, at SMV'erne har store forventninger til fremtidig eksport.
- SMV'ernes vurdering af erhvervsklimaet er markant højere end sidste kvartal.
- Lidt over en tredjedel af SMV'erne føler sig dog begrænset eller meget begrænset af mangel på finansiering. Dermed dæmper lånekrisen stadig SMV'ernes investeringsmuligheder.

Læs flere analyser på www.hvr.dk/analyser

STADIG PROBLEMER MED FINANSIERING

"Hvis man ikke kan låne til at igangsætte nye investeringsprojekter, så kan man ikke udvikle virksomhederne, og dermed kan man heller ikke skabe den vækst og den beskæftigelse, som vi alle sammen egentlig ønsker."

Chefökonom Jacob Thiel til TV2 Øst, 2. september 2013.

Håndværksrådets Konjunktur-barometer stiger... men niveauet er stadig relativt lavt

4. HÅNDVÆRKS RÅDETS POLITISKE UDVALG

Håndværksrådets forskellige politiske udvalg fastlægger rammerne for Håndværksrådets politiske arbejde på de fem udvalgte politikområder. Udvalgene består af repræsentanter fra både medlemsvirksomheder og sekretariatsfolk fra de knap 90 medlemsorganisationer. Her kan du læse om udvalgenes arbejdsområder og aktiviteter gennem det forløbne år.

AUTOUDVALGET

Reparationsgrænsen koster job, praktikpladser og omsætning

En af de vigtigste sager for Autoudvalget er kampen mod reparationsgrænsen, der har store konsekvenser for autobranchen. Færre biler end tidligere er blevet repareret, mens flere biler skrottes, og derfor har autobranchen mistet omsætning, afskudiget dygtige medarbejdere og ikke mindst nedlagt stribevis af praktikpladser. I fælles front med resten af autobranchen lykkedes det sidste år at få gennemført en midlertidig ændring af reparationsgrænsen i 2014 og 2015.

Kampen mod reparationsgrænsen fortsætter

Autoudvalget arbejder for en permanent ændring af reparationsgrænsen fra 65 pct. til 75 pct., som ikke kun skal gælde i 2014 og 2015 – på sigt skal reparationsgrænsen hæves yderligere og til sidst fjernes helt. Opgørelsesmetoden for skader skal ændres, således at skader, der bliver repareret med brugte reservedele, ligeledes opgøres i brugte reservedele og ikke som nu, hvor alle skader opgøres i nye reservedele. Ved en ændring af registreringsafgiftsloven skal reparationsgrænsen tilpasses.

Større fokus på telematik i bilen

Fra 2015 skal nye biler være udstyret med et eCall-system, der automatisk tager kontakt til en alarmcentral, hvis bilen skulle havare. Flere bilmærker arbejder på udvidede call-systemer, som kan kommunikere med bilen i forhold til nedbrud, serviceintervaller mv. Autoudvalget stiller skarpt på udviklingen af telematikken i biler og overvåger, at det ikke skader konkurrencen i autobranchen og hindrer det frie værkstedsvalg.

HVAD ER REPARATIONSGRÆNSEN?

Hvis prisen på en reparation overstiger bilens værdi, bør man skrotte bilen fremfor at reparere den. Det ville være en logisk beslutning, men for at øge statskassens indtjening fra registreringsafgifter, og dermed få et finanslovsregnestykke til at gå op, vedtog man i 2011 en reparationsgrænse på kun 65 pct. af en bils værdi. Reparationsgrænsen er midlertidigt hævet til 75 pct. gældende i hele 2014 og 2015.

PÅ AUTOUDVALGETS AGENDA:

- Fjernelse af reparationsgrænsen
- Fair og fri konkurrence på autoområdet
- Autobranschens interesser i SKATs Motorkontaktudvalg
- Fokus på udbredelsen af telematik i biler.

BYGGE- OG ANLÆGSUDVALGET

Bevar håndværkerfradraget og udbyd i fagentrepriser

Bygge- og Anlægsudvalget har fortsat arbejdet med at overbevise politikerne om, at BoligJobplanen skal bevares. Det såkaldte håndværkerfradrag har givet en omsætning på omkring 5 mia. kr. i 2013, og ikke mindst udvidelsen af ordningen til også at omfatte feriehuse har været en bragende succes for de små og mellemstore håndværksvirksomheder i landdistrikterne. Udvalget arbejder derfor på en permanentgørelse og forhøjelse af fradraget. I Sverige har fradraget udgjort 50.000 SEK pr. voksen gennem de seneste fem år, og her siger erfaringerne, at det har været stærkt medvirkende til en markant reduktion i det sorte arbejde.

Flere udbydere nu i fagentrepriser

Bygge- og Anlægsudvalgets arbejde med at udbrede fagentrepriser bærer i stigende grad frugt. Flere kommuner har nu fagentrepriser som foretrukken udbudsform, og Håndværksrådet er løbende i dialog med myndighederne for at få flere kommuner med på vognen. Desuden har Håndværksrådet været i tæt kontakt med flere kommuner om udarbejdelsen af uddannelsesklausuler, og målet har her været at sikre, at de kommunale krav ikke rammer SMV'erne urimelig hårdt således, at klausulerne bliver knyttet til virksomheden og ikke det konkrete arbejde.

Byggestrategi med SMV'ernes input

Senere i 2014 offentliggør regeringen en ny byggepolitisk strategi. Håndværksrådet har deltaget i udarbejdelsen og bidraget til, at SMV'ernes interesser bliver hørt.

PÅ BYGGE- OG ANLÆGSUDVALGETS AGENDA:

- Arbejde for flere offentlige udbud til SMV'erne
- Kamp imod unfair konkurrence fra især Østeuropa.

VIRKSOMHEDERS VILKÅR IND I VALGKAMPEN

"Kender vi kandidaterne godt nok til at turde overlade dem borgmesterkontorerne, lukke dem ind i vores råduse og i det hele taget give dem det store ansvar, der følger en plads i byrådet eller selve borgmesterkæden? Jeg kan godt være i tvivl af den simple grund, at virksomhedernes behov og vilkår har spillet en alt for lille rolle i valgkampen i de fleste kommuner. Der er dog undtagelser, for en række af de 57 lokale håndværker- og industriforeninger i Håndværksrådets medlemskreds har gjort et kæmpe benarbejde og bl.a. arrangeret valgmøder og sat deres byråds kandidater stævne."

Adm. direktør Ane Buch i en række sjællandske dagblade, 14. november 2013.

HÅNDVÆRKER- OG INDUSTRIFORENINGERNES SAMARBEJDSUDVALG – HIS

Lokalt arbejdsgiverfællesskab og de lokale SMV'er

Lokal udvikling er afhængig af et godt erhvervsliv, der investerer og tager initiativer, som skaber job og udvikling. Dette styrkes af et stærkt lokalt arbejdsgiverfællesskab. Håndværker- og Industriforeningernes Samarbejdsudvalg udvikler, diskuterer og deler erfaringer, der er med til at forbedre vilkårene for de små og mellemstore virksomheder i hele Danmark.

Erhvervsliv og politik styrkes gennem dialog

Håndværker- og industriforeningerne fremmer dialogen mellem erhvervslivet og kommunerne gennem tæt samarbejde og afholdelse af møder, hvor der diskuteres lokale udviklings tiltag og alle forhold, der har de lokale virksomheders interesse. Det arbejde tager HIS-udvalget og de mange håndværker- og industriforeninger i Håndværksrådets medlemskreds aktivt del i.

Et kommunalvalg med engagement

Op til kommunalvalget i november 2013 var mange håndværker- og industriforeninger engageret i den lokale debat med de kommunale partiers spidskandidater. Som en del af valgarbejdet tilbød Håndværksrådet foreningerne at lave en spørgeundersøgelse og analyse blandt medlemmerne til brug i valgdebatten.

► Læs mere om SMV'erne i kommunalvalgekampen på side 5.

PÅ HIS-UDVALGETS AGENDA:

- Stærke lokale arbejdsgiverfællesskaber
- SMV-venlig lokal erhvervs politik og -udvikling
- Styrkelse af erhvervsuddannelserne
- Fair konkurrence samt udbuds- og indkøbspolitik.

INTERNATIONALT UDVALG

Flere små og mellemstore virksomheder skal se "eksportlyset"

Ejere af mindre virksomheder kan høste store gevinster ved at eksportere. Eksport giver flere indtjeningsmuligheder og betyder ofte, at virksomheden bliver mindre sårbar over for uforudsete begivenheder på fx hjemmemarkedet. Desværre er en del SMV'er stadig tilbageholdende med at se ud over landets grænser, og det skal der gøres noget ved. Internationalt Udvalg har derfor sat det på dagsordenen, og målet er at engagere flere SMV'er med eksportpotentiale. Der er faldgruber, når man bevæger sig ud på udenlandske markeder. Derfor skal der stå veludviklede redskaber, fx gode finansieringsprodukter og eksportrådgivning, klar til at hjælpe den mindre eksportvirksomhed.

Produktivitetskommission vil kulegrave eksportfremmen

Regeringens produktivitetskommission anbefaler at undersøge opbygningen af den danske eksportfremmeindsats for at vurdere, om den nuværende forankring under Udenrigsministeriet er den optimale. Håndværksrådet støtter idéen om at undersøge og revurdere eksportfremmesystemets opbygning, så det i højere grad støtter SMV'ernes internationalisering. Udvalget havde i 2013 besøg af daværende udviklingsminister Christian Friis Bach til en dialog om, hvordan SMV'er kan deltage i udviklingsarbejdet. Både udvalgets medlemmer og Håndværksrådets medarbejdere deltager ivrigt i den politiske diskussion om eksportfremme og de manglende midler målrettet SMV'ers internationalisering.

PÅ INTERNATIONALT UDVALGS AGENDA:

- Udbredelse af kendskabet til eksport blandt medlemsvirksomheder
- Eksportfremmeindsats skal målrettes SMV'er
- Endnu større fokus på SMV'er hos Eksport Kredit Fonden.

AMBASSADELUKNINGER KOSTER EKSPORT

"Vi kommer til at mangle de nye eksportlokomotiver, som Danmark skal leve af om 10-20 år, fordi der ikke gøres nær så meget, som der burde, for at hjælpe nye virksomheder i gang med eksport. Politikerne siger godt nok, at det går fremad for eksporten lige nu. Men det skyldes eksportarbejde, som blev gjort for 10-20 år siden."

Afdelingschef Jens Kvorning
i Jyllands-Posten, 14. januar 2014.

UDDANNELSESUDVALGET

Dialogen med undervisningsordførere fortsætter

Folketingets partier skifter ofte ordførere, så Uddannelsesudvalget har fortsat sin møderække med undervisningsordførerne og på den måde givet endnu flere folketingsmedlemmer viden om, hvad SMV'erne har på hjerte i forhold til erhvervsuddannelserne.

Skoletilfredshedsundersøgelsen – og reformen af erhvervsuddannelserne

Den store undersøgelse af små og mellemstore virksomheders samarbejde med erhvervsskolerne blev færdig hen over sommeren 2013. Med undersøgelsen fik vekseluddannelsessystemet et klart klap på skulderen fra mere end 1.500 virksomheder, der på undersøgelsestidspunktet havde en eller flere lærlinge. Konklusionen på undersøgelsen er klar: Vi vil gerne erhvervsskolerne – men vi vil også gerne have mere og bedre undervisning.

Undersøgelsen blev færdig, netop som regeringen offentliggjorde sit udspil til en reform af erhvervsuddannelserne. På den måde fik Uddannelsesudvalgets arbejde med undersøgelsen direkte adgang til forhandlerne om reformen, for Håndværksrådet tog naturligvis undersøgelsen med til samtlige de undervisningsordførere, vi besøgte i forbindelse med forhandlingerne om reformen. Og undersøgelsen har gjort indtryk. Det ser man på den politiske aftale, der blev forhandlet på plads i marts måned om reformen.

► Læs mere om Håndværksrådets skoletilfredshedsundersøgelse på side 8.

Praktikcentre og skolepraktik

De nye praktikcentre og de lokale uddannelsesudvalgs rolle i dem har været diskuteret på flere udvalgsmøder både før og efter 1. august 2013, hvor praktikcentrene reelt blev etableret. Håndværksrådet har bl.a. via Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) løbende sat de lokale uddannelsesudvalg på dagsordenen i forhold til praktikcentrene, fordi de lokale uddannelsesudvalg bringes i spil i praktikcentrene på meget forskellig vis på erhvervsskolerne. Derfor er praktikcentrene og de lokale uddannelsesudvalgs rolle heri omdrejningspunkt for konferencen for de lokale uddannelsesudvalg i oktober 2014.

PÅ UDDANNELSESUDVALGETS AGENDA:

- Dialog med undervisningsordførerne
- Nyt koncept for konference for lokale uddannelsesudvalg (afprøves i oktober 2014)
- Praktikcentre og skolepraktik
- Reform af erhvervsuddannelserne
- Skoletilfredshedsundersøgelsen
- Studietur til Schweiz (gennemført primo april 2014)

UDDANNELSESUDVALGET TOG PÅ STUDIETUR TIL SCHWEIZ

Schweizerne kan noget med erhvervsuddannelser, som Danmark ikke har kunnet. Derfor tog en lang række af uddannelsesudvalgets medlemmer på en tredages studietur til Schweiz for at finde inspiration til fremtidens faglærte.

Udvalget besøgte bl.a. en autovirksomhed, der som de fleste Schweiziske virksomheder har en meget høj andel lærlinge.

5: PROJEKTER

Håndværksrådets sekretariat gennemfører løbende eksternt finansierede projekter, som bl.a. resulterer i en række værktøjer, SMV'er kan bruge i driften og udviklingen af virksomheden.

SMV'er fandt partnere i Nepal

Flere medlemsvirksomheder fra FAGA greb muligheden for at rejse med Håndværksrådet til Nepal. Her fik de mulighed for at finde potentielle nepalesiske partnere til fælles forretningsudvikling og styrkelse af CSR-profilen. Hver virksomhed fik et skræddersyet mødeprogram og var dermed sikret kontakt til omhyggeligt udvalgte lokale virksomheder. Rejsen var arrangeret af Håndværksrådet, Udenrigsministeriet og den danske ambassade i Nepal og havde især fokus på kunsthåndværk, turisme, fødevarer og IT.

God ledelse skaber vækst i SMV'erne

Leder jeg min virksomhed på den rigtige måde? Det spørgsmål stillede 77 af Håndværksrådets medlemmer sig selv, da de deltog i projekt Vækst via Ledelse. Uanset, om du er anlægsgartner, frisør, mekaniker, tømrer eller noget femte, er god ledelse nøglen til vækst i virksomheden, men i SMV'er bliver lederens tid ofte ædt op af administration og drift i stedet for strategiplanlægning og udvikling af virksomheden. Det gør virksomheden sårbar over for forandringer, og derfor gav projektet bl.a. lederne nogle værktøjer til at bruge deres tid rigtigt.

Mere viden gav forandringer

Efter deltagelsen i projektet forfremmede Håndværksrådets formand Niels Techen en af sine byggeledere til daglig leder i tømrervirksomheden, mens kloakmesteren Verner Hansen ansatte en medarbejder til at tage sig af de tunge administrative opgaver. Disse forandringer har givet lederne tid til at udvikle virksomheden og gøre den klar til fremtidens udfordringer.

"Vi har begået fejl, og nogle af dem kunne måske være undgået, hvis vi havde haft mere indsigt i ledelse". Det siger Marianne Hald, indehaver af Rasmus Klump Familierestaurant og deltager i projekt Vækst via Ledelse. Rasmus Klump Familierestaurant er medlem af Håndværksrådet gennem Kristelig Arbejdsgiverforening.

Digitalisering og automatisering styrker forretningen

Håndværksrådet deltager i et stort udviklingsprojekt, hvor fokus er på SMV'eres brug af it-løsninger i den daglige drift og af fx robotter. Hovedparten af de 250 deltagere i projektet har 20 eller færre ansatte. Erhvervsskolerne spiller en hovedrolle i projektet, idet de står for uddannelse og rådgivning på disse områder. I kraft af de kompetencer, projektet skaber internt på erhvervsskolerne, vil ydelserne også efter projektperioden blive udbudt til samme målgruppe.

Talentvejen.nu spotter talenterne

Formålet med projektet er at gøre det nemmere at spotte talenter på erhvervsuddannelserne, så både skoler og virksomheder kan gøre mere for at nurse de ambitiøse eller særligt talentfulde lærlinge. Håndværksrådets primære bidrag til projektet er en publikation med de allerbedste eksempler på, hvordan erhvervsskoler og vejledere kan informere og vejlede bedst om de mange muligheder, en erhvervsuddannelse åbner op for.

Mere erhverv ind i uddannelserne

Håndværksrådet arbejder sammen med Erhvervsakademi Sjælland på at skabe kontakt mellem Region Sjællands SMV'er og de mange videregående uddannelser, erhvervsakademiet udbyder. Virksomhederne inviteres ind i undervisningen som gæstelærere og bliver dermed opmærksomme på de nye uddannelser og de kompetencer, som højtuddannede kan tilføre virksomhederne. De studerende får på den måde praktiske eksempler fra virksomhedernes hverdag.

Håndværksrådet udvikler søsterorganisation i Bhutan

Håndværksrådet har siden 2009 samarbejdet med vores søsterorganisation i Bhutan, der ligesom Håndværksrådet er en paraplyorganisation med forskellige brancheforeninger som medlemmer. Senest har samarbejdet fokuseret på interessevaretagelse, udvikling af foreningsdemokratiet, samarbejde med medlemsorganisationer og medlemsrekruttering, som alle er områder, hvor Håndværksrådet selv løbende udvikler sig. Bl.a. Håndværksrådets formand Niels Techen har deltaget i arbejdet, der er finansieret af Danida.

Håndværksrådet har bl.a. produceret en række videoer, hvor medlemsvirksomheder giver gode råd til kommende lærlinge.

HVORDAN ANSÆTTER JEG DEN RIGTIGE LÆRLING?

Projekt PraktikpladsMatch giver en række redskaber til ansættelsen. Redskaberne er produceret af Håndværksrådet med hjælp fra virksomheder fra både Uddannelsesudvalget og Haandværkerforeningen i København. Redskaberne kan bruges til at afstemme forventningerne mellem mester og lærling, og alle redskaber kan hentes og tilpasses til den enkelte virksomhed på www.hvr.dk/match

